

TAKÁCS MÁRIA

szaktanár

Öveges József Általános Iskola

Pér

Az olvasás éve és az olvasásra nevelés

Egyre gyakoribbak azok a hírek, írások, amelyek a magyar iskolások aggasztóan alacsony olvasási készségéről, szövegértéséről szólnak. Szakemberek vitáznak a különböző olvasástanítási módszerekről, előnyeikről, hátrányaikról. Kétségtelen tény, hogy vannak közöttük különbségek, de előbb vagy utóbb mindegyik módszerrel meg lehet tanítani olvasni a diákokat. Legalábbis az olvasás technikája elsajátítható. A többi gyakorlás kérdése. Az olvasni tudást használni kell. Kérdés, eleget használják-e a gyakorlatban, a mindennapi életben a tanulók?

A felmérések eredményének ismeretében a válasz, hogy nem. A mai diákok többsége a tankönyvön, illetve egy-egy kötelező olvasmányon kívül szinte semmit sem olvas, még újságot sem igen. A tankönyvi szövegek olvasására, gyakorlására az iskolában igazán csak az alsó tagozatban van lehetőség, a felsőben a leckék hosszúsága miatt legfeljebb a válogató olvasást lehet alkalmazni. Marad az otthoni olvasás. A tanulónak az órán már magyarázott ismeretekről szóló szöveget kell olvasnia (amit kiegészítenek az órán hallottak), ennek megértése könnyebb. Ismeretlen szöveg olvasására és értelmezésére a zsúfolt tananyag miatt alig van lehetőség. A tanulók gyakran kapnak ugyan házi feladatul kiselőadás-készítést, anyaggyűjtést, de ezeket könyvek hiányában nem igazán tudják elkészíteni.

Gyakran tapasztaljuk, különösen a fiatal családoknál, hogy egyre kevesebb a könyv, szerepét átveszi a videofilm, a számítógép. A szabadidő eltöltésének sem a legkedveltebb módja az olvasás. A számítógép, a videó, a tv, a sport megelőzi a rangsorban. Az alacsony olvasási készségszint legfőbb okát abban látom, hogy iskolán kívül nem olvasnak a gyerekek. Az elsajátított olvasási technika nem fejlődik tovább az évek során, mert az iskola felső tagozatában sincs idő a fejlesztésre, otthon pedig nem az olvasás a leggyakoribb tevékenységi forma.

Az olvasás évének meghirdetése alkalmat teremtett arra, hogy a tanulókat közelebb vigyük a könyvek világához, rávegyük őket arra, hogy szabad idejükben olvassanak. Egy-egy könyv elolvasása jelentősen fejleszti az olvasási készséget. Ezért „Néma mesterek nyomában” címmel olvasási vetélkedőt hirdettünk az iskolában. A vetélkedőn 3 fős csapatokban vehettek részt a diákok.

Az alsó tagozatosak témája a mese volt. A Hetvenhét magyar népmese című kötetből választottunk meséket olvasásra. A mesékhez feladatlapokat kaptak, amelyeket az elolvasás után meg kellett oldaniuk. A feladatok változatosak, érdekesek, rejtvénytérűek voltak, gyakran véleménynyilvánítást igényeltek. Mindegyikhez kapcsolódott valamilyen fantáziát, kreativitást, kézügyességet igénylő makettkészítési munka is. Alkottak kacsalábon forgó várat, színes papírból mozaikképet a cselekménnyel kapcsolatban, megjelenítették a szereplőket, a mesében előforduló eszközöket, a fontos szerepet játszó tárgyakat.

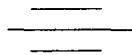
A felső tagozatosok számára egy ifjúsági, egy történelmi, egy fantasztikus regény, illetve egy ismeretterjesztő mű elolvasását jelöltük meg feladatul. Olyanokat választottunk, amelyekből sok példány volt a könyvtárban. Mindegyikhez itt is feladatlap és makettkészítés kapcsolódott. Csináltak a tanulók címerpajzsot, fegyvereket, az események helyszínét bemutató makettkat, a szereplőket ábrázoló rongybábukat, a könyvekben szereplő eszközöket, tárgyakat. A felsősök vetélkedőjét akadályverseny zárta. Az akadályverseny feladatainak egy része az olvasás fontosságához, az olvasott művekhez kapcsolódott, a másik része ügyességi feladat volt, olyan, amelyet a művek szereplői teljesítettek.

Az első három helyezett csapatot (mindkét tagozatban) erre az alkalomra készített oklevéllel és éremmel jutalmaztuk. Az első öt helyezett csapat (30 fő) jutalomkiránduláson vehetett részt, amelynek a célja egy nagy múltú könyvtár megtekintése volt. Tanulóink a pannonhalmi apátság könyvtárával ismerkedtek meg. Az elkészített makettkat kiállításon mutattuk be az iskola tanulóinak, a szülőknek, a rendezvényeinkre érkező vendégeknek.

A vetélkedő eredményes volt, az alsó tagozatos tanulók 62%-a, a felsősök 38%-a vett részt benne. A tanulók lelkesen dolgoztak, volt, aki többször is elolvasott egy-egy könyvet. A számok azt mutatják, hogy a tanulók egy jelentős részének sikerült a figyelmét az olvasásra irányítani. A feladatlapokat közösen oldották meg, gyakran vitatkoztak, érveltek, próbálták meggyőzni egymást a helyes válaszról. Együttműködési készségük kedvezően alakult, amelyet az akadályverseny tovább erősített.

Úgy érezzük, a programnak sikerült az olvasás évét emlékezetessé tenni a tanulók számára. A módszer nem eseményfüggő, bárhol, bármikor alkalmazható, megismételhető, ahol olvasásra akarják ösztönözni a diákokat. A siker nagymértékben a művek kiválasztásán múlik. Az olvasásra szánt alkotások ne legyenek túl hosszúak, a cselekmény fordulatos legyen, ne tartalmazzon terjedelmes leírásokat, érdekelje a tanulókat, számukra ismeretlen világba vigye őket, fantáziájukat megmozgassa.

Egy ilyen programtól nem válnak azonnal olvasóvá a diákok, de fontos lépés lehet a folyamatban, mert élményt jelent a számukra, kellemes érzést kapcsol az olvasáshoz.

DR. DOMONKOS JÁNOS

ny. iskolai igazgató, irodalomtörténész

Budapest

Újabb adalék egy pécsi várossétához

A Dél-Dunántúl fővárosának tekintett Pécs az ország szerte 2000 éves városként szokták emlegetni. Valójában sokkal régebbi település. Régen kelták lakták, majd négy évszázadon át rómaiak, amikor Sopianae volt a város neve. Az ókeresztény kultúra központja a mai Dóm tér és környéke volt, a székesegyház altemploma is római alapokon nyugszik. Valószínű e korai, ókeresztény templomok, kápolnák alapján kapta a város a középkorban az „öt templom városa” *Quinque ecclesiae*; németül a *Fünfkirchen* nevet.